

Predikan Trettondagen 2021-01-06 av Jenny Arnerlöf

Dagens evangelium börjar i kapitel 2 i Matteusevangeliet, men vi kan inte börja där. Inte heller kan vi börja i kapitel 1, vers 18, där det står att "med Jesu Kristi födelse förhöll det sig så". Däremot är ett kort nedslag i Matteus allra första vers värt mödan att undersöka.

De första sjutton verserna i Matteusevangeliet läses aldrig under kyrkoåret. Det är i sig inte så konstigt, eftersom de består av en lång lista med namn på personer som hör till Jesus släkttavla. Det är ett skickligt sätt att förankra Jesus' berättelse i Israels berättelse. Jag tänker inte läsa upp alla dessa verser nu, men eftersom denna gudstjänst på Trettondagen är en missionsgudstjänst är det viktigt att uppmärksamma dessa verser.

Matteusevangeliet inleds med orden "släkttavla för Jesus Kristus, son av David, som var son av Abraham". Därefter börjar alltså den långa namnlistan över Jesus förfäder och mödrar. En släktforskare kan göra många intressanta iakttagelser i dessa verser, men idag lyfter jag bara fram två.

- Israels legendariske kung David nämns allra först. Det signalerar med en gång att den här berättelsen handlar om Jesus Kristus, och inte bara Jesus. Kristus är ju det grekiska ordet för Messias, den till kung smorde.

Matteus berättelse om Jesus handlar om en frälsare som är en rättmätig arvinge till den kungliga titeln *Kristus*, den smorde. Att dåtidens män med makt inte ville kännas vid Jesus rätt till den titeln var en annan fråga. Evangelisten Matteus slår fast redan från första

början att Jesus har rätt att kallas Kristus, Messias.

- Efter David nämns Abraham båda inledningsvis och som första namnet i släkttavlan. Alltså börjar Jesus Kristus släkttavla inte med Adam (som i Lukasevangeliet) utan med Abraham. Det beror inte på att Matteus skulle ha varit okunnig skapelseberättelsen; Nyskapelse är ett centralt tema i Matteusevangeliet. Det beror snarare på löftet som Gud gav till Abraham: "Alla folk på jorden skall bli välsignade genom dig".

Namnen David och Abraham väcker flera tankar hos den som är bekant med Israels historia. *David* var den osannolika kungen från Betlehem som Gud lovade ett evigt kungavälde genom en arvinge. Långt före Davids tid, när många andra hade flyttat längre och längre österut om Edens lustgård, var Abraham den som trodde på Gud och gick i en annan riktning.

I en kultur där stjärnor ansågs styra över människors öde, blev stjärnor för Abraham en påminnelse om Guds löfte. Hans tillit till Gud blev så stor att han var beredd att offra löftets barn, på Guds befallning. Davids och Abrahams omnämmande i början av släkttavlan, signalerar för oss att denna berättelse om Jesus handlar om uppfyllda löften och en välsignelse av världsvida proportioner. Berättelsen om Jesus, och hela Bibelns berättelse, handlar om Guds mission till världen.

Nu är vi redo att se lite närmare på dagens evangelium som berättar om vad som hände under Herodes den äldres tid. Det är ingen överdrift att säga att han var en tyrann. Två av sina söner blev strypta på grund av misstankar om konspiration. Cirka tre hundra ämbetsmän blev avrättade

på liknande grunder. Det var inte underligt att hela Jerusalem var rädda och bekymrade över hans maktutövning.

Få saker oroar tyranner så mycket som potentiella utmanare till makten. Så när ett sällskap av förnåma främlingar knackade på hos Herodes och sade att de vill fira utmanaren, kan vi ana vilken stämning som rådde bakom den gästvänliga fasaden. Dessa främlingar kände till något som hans kungliga hov hade missat. Listig som han var kallade han stjärntydarna till sig i hemlighet. Herodes ville inte ge sken av att ryktet om en nyfödd kung kunde vara sant. Han ville använda situationen för att få information.

Så vilka var dessa vise män? För Matteus står de för det allra bästa från andra kulturer. De var bildade människor som sökte efter positiva tecken i tillvaron. Världen var för dem en plats där man kunde skönja mening, så att man deltar i det som är meningsfullt. De såg en stjärna som gjorde dem så nyfikna att de i ren glädje gav sig ut på en lång resa för att upptäcka vad stjärnan hade för betydelse. En uppskattning är att de reste över 1000 km över stundom svår terräng som öknen och bergstrakter. En sträcka lika lång som från Stockholm till Luleå.

När de nästan hade nått sitt mål, tog deras egna förutfattade meningar över. De tog för givet att händelsen, som stjärnan var ett tecken på, måste ha skett i huvudstaden och i ett kungligt hem. Därför knackade de på hos kung Herodes. Där fick de tips om Betlehem, utifrån profeten Mikas bok, och när de gav sig iväg lyste stjärnan för dem igen. På så sätt hade de två ben att stå på: vägledning från skriften och deras egen erfarenhet med stjärnan. Både skriften och egna erfarenheter ledde dem till Jesus. De,

liksom vi, behöver samspelet mellan Ordets vägledning och våra egna erfarenheter.

När de till slut fann Jesu barnet var deras gensvar det enda rätta inför ett heligt mysterium: att hylla med alla tillgängliga medel. Först föll de ner på knä inför det lilla människobarnet, som underligt nog bar på Guds avbild. Att böja knä var en förkroppsligad hyllning, som uttryckte att man lade ner sina egna "jag" inför Gud.

Därefter gav de Jesus dyrbara gåvor. I antikens värld var det inte ovanlig att visa vördnad för kunligheter och makthavare genom att överlämna gåvor. Syftet kunde vara att upprätta gynnsamma handelsrelationer eller att visa att man underordnade sig en större makt. Men de vise männen från östern räckte fram sina skatter till Jesus utan förväntan att få något tillbaka. Deras jakt efter stjärnan ledde inte dem till en ökad personlig lycka eller upplysning – det ledde till ett fokus på en frälsare som är värdig deras hyllning och gåvor. De använde sina gåvor för att upprätta en relation som inte skulle gynna dem finansiellt eller handelsmässigt.

Deras möte med Kristus väckte en generositet i dem. De hade kunnat vända om till Jerusalem och upprätta en mer gynnsam relation med Herodes för utrikeshandel. Men deras möte med Jesus bekräftade att i denna Messias' värld är gåvor och pengar till för att upprätta relationer och inte tvärtom. Relationer är inte ett medel för att tjäna pengar.

De vise männen från östern gav sina gåvor till Jesus. Något som han senare skulle lära sina efterföljare är att "där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara". Detta är så viktigt för oss att förstå. Vad vi gör med våra

resurser påverkar vårt innersta jag. Vår förmåga att ge gåvor i form av tid, närvaro och pengar är formande och står i direkt relation till vår förmåga att förstå att livet är en gåva. Livet och relationer är gåvor.

Att ge är också en del av vårt vittnesbörd om Guds stora generositet. Brunnar med rent vatten, skolor, sjukhus och andra verksamheter som har blivit till genom generösa människor i världen vittnar om Guds godhet. Sådana projekt och verksamheter lyser som den stjärna som vägledde de vise männen; de kan leda var och en som söker till Kristus. Mission handlar om att med alla möjliga medel hjälpa sökande människor finna mening – finna stjärnor som leder till Kristus. Profeten Daniel skrev att de rättfärdiga skall stråla som stjärnorna och de med insikt skall lysa som det ljusa himlavalvet. Mission handlar om att leva på ett sådant sätt att andra människor vill ta fram en stjärnkikare och titta närmare på skenet de ser.

De vise männen tog en annan väg hem. Mötet med Jesus har en förmåga att sätta oss på nya livsvägar. Jag undrar hur deras hemkomst var; hur deras nya insikter från resan förändrade dem; om glädjen och generositeten fortsatte att prägla dem. Jag undrar om de var lugna med känslan att de hade förändrats eller om de brottades med hur de skulle förklara förändringen som måste ha skett i dem.

Vem var stjärntydarna? De var Abrahams barn genom tro. De var även söner av David som var så frikostig med sin tillbedjan till Gud. De var ju oss. De vise männen representerar den stora himmelska skaran i Uppenbarelseboken som ingen kunde räkna, av alla folk och stammar och länder och språk. De representerar alla som är villiga att utforska tecken

som leder dem till Gud i Kristus. De står för alla vi som får en orsak att ifrågasätta våra förutfattade meningar om tillvaron.

Att följa deras ihärdiga jakt efter Gud, deras generositet, deras villighet att tillbe en ovanlig men enastående värdig kung – det är ett lysande alternativ till Herodes, och världens, oroliga och ångestväckande stil. Trettondagens goda nyheter är att Guds härlighet i Kristus lyser för oss än idag och vi kan följa och leva i hans ljus. Amen.